

PAPER DETAILS

TITLE: Investigation of Media Literacy and Information Literacy Levels of Pre-Service Teachers

AUTHORS: Nurhak Cem DEDEBALI, Iskender DASDEMIR

PAGES: 595-630

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1478640>

<http://kefad.ahievran.edu.tr>

Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi

ISSN: 2147 - 1037

Öğretmen Adaylarının Medya Okuryazarlığı ile Bilgi Okuryazarlığı Düzeylerinin İncelenmesi

Nurhak Cem Dedeşali

İskender Daşdemir

Selda Şan

DOI:10.29299/kefad.2019.20.02.004

Makale Bilgileri

Yükleme:16/02/2019 Düzeltme:25/04/2019 Kabul:23/06/2019

Bu araştırmada öğretmen adaylarının eğitim fakültesinde öğrenimleri sürecinde bilgi okuryazarlıklarının ve medya okuryazarlıklarının incelenmesi ve aradaki ilişkinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırma nicel bir çalışma olarak tasarlanmış ve korelasyonel bir araştırma olarak desenlenmiştir. Bu araştırmada 2018 - 2019 eğitim öğretim yılında Ege Üniversitesi ve Sinop Üniversitesi Eğitim Fakülteleri'nin sınıf, okulöncesi ve sosyal bilgiler öğretmenliği ana bilim dallarında öğrenim gören üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencilerinden toplam 284 kişiye ulaşılmıştır. Araştırmanın amacına ulaşabilmek için Adıgüzel (2011) tarafından geliştirilen "Bilgi Okuryazarlığı Ölçeği" ve Korkmaz ve Yeşil (2011) tarafından geliştirilen "Medya ve Televizyon Okuryazarlığı Ölçeği" kullanılmıştır. Araştırmada elde edilen veriler ışığında belirlenen değişkenlerin öğretmen adaylarının bilgi ve medya okuryazarlık düzeyleri üzerinde farklı noktalarda anlamlı farklar oluşturduğu görülmüştür. Ayrıca her iki açıdan da öğretmen adaylarının bilgi ve medya okuryazarlık düzeylerini ölçen maddelerin ortalamaları incelenmiş ve sıklık ve katılma düzeyleri belirlenmiştir. Son olarak iki bağımlı değişken arasında korelasyon analizi gerçekleştirilmiş ve orta, yüksek düzeylerde pozitif yönlü ilişkiler tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Medya okuryazarlığı, Bilgi okuryazarlığı, Öğretmen adayı

Sorumlu Yazar : Nurhak Cem Dedeşali, Dr. Öğrt. Üyesi, Sinop University, Turkey, dedebali40@hotmail.com,

<https://orcid.org/0000-0002-6627-1132>

İskender Daşdemir, Dr. Öğretim Görevlisi, Ege University, Turkey iskenderdasdemir@hotmail.com,

<https://orcid.org/0000-0003-4158-2388>

Selda Şan, Araştırma Görevlisi, Ege University, Turkey, seldasan_1@hotmail.com,

<https://orcid.org/0000-0002-8680-7491>

Bu çalışma Uluslararası Sosyal Bilgiler Eğitimi Sempozyumu 2018 kongresinde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

Atıf için: Dedeşali, N. C., Daşdemir, İ. ve Şan, S. (2019). Öğretmen adaylarının medya okuryazarlığı ile bilgi okuryazarlığı düzeylerinin incelenmesi, *Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20(2), 595-630.

Giriş

Gerek medya ve medyada yer alan, hayatın her bir noktasında var olan bilgi, insanoğlu üzerinde derin etkiler bırakmıştır. Kimi zaman toplumsal yaşamın kolaylaşmasına katkı sağlamış, kimi zaman da kasıtlı ya da kasıtlı olmayan bir şekilde toplumsal sorunlara, bilgi kirliliğine ve hatta bilginin, medyanın bir savaş aracı olarak kullanılmasına sebep olmuştur. Koltay (2011)'a göre insanoğlunun algıları, inançları ve de tutumları medya tarafından çok derin bir şekilde etkilenmektedir. Medya, insanın dünyaya ve diğer insanlara olan bakış açılarını; bir kültüre ait olan tutumları, davranışları, değerleri, mitleri değiştirmiştir (Silverblatt ve Eliceiri, 1997). Öyle ki bu değişiklik yaratma durumu, insanların yaşam felsefeleri aleyhine işlemeye, kasıtlı olarak insanları yönlendirmeye, insanların algıları üzerinde ciddi oyun oynamaya başlamıştır.

Günümüz dünyasında bilgi, teknoloji ve medya insan yaşamında hem olumlu hem de olumsuz sonuçlar doğurmuştur (Erişti ve Erdem, 2018; Kartal, Yazgan ve Kıncal, 2017). Fakat liberalizm, politik bir felsefe haline gelince medya ile ilişkili olarak tartışmalar meydana gelmiş ve bu tartışmalar, topluma olumlu katkılar sağlayarak hakların korunmasını odak noktasına taşımıştır (Bulger ve Davison, 2018).

Korkmaz, Çakır ve Öztürk (2018)'e göre insanlar, medya ve bilişim araçlarından edindikleri bilgiyi kullanarak toplum içerisinde sosyal, akademik ve kişisel olarak kendilerini geliştirebilmektedir. Ancak Korkmaz, Çakır ve Öztürk bu noktada önemli olanın doğru ve güvenilir bilgiyi edinmek olduğunu ve bu nedenle kişilerin bilgi okuryazarı ve medya okuryazarı olması gerektiğini belirtmiştir. Diğer bir açıdan bakıldığında ise bireylerin bilgi okuryazarı, medya okuryazarı ya da teknoloji okuryazarı olması, günümüz dünyasında bilgi, teknoloji ve medyanın beraberinde getirdiği bazı olumsuzlukların ortadan kaldırılmasına yardımcı olabilir.

Geçmişte ülkelerin ekonomik anlamda gelişmişlik kıstası; sahip olduğu yeraltı ve yerüstü zenginlikleri, petrol, maden kaynakları gibi somut maddelere dayanırken günümüzde bilgi ve bilgi teknolojilerinde bulunduğu konuma dayanmaktadır (Tuncer ve Dikmen, 2018). Öte yandan sürekli gelişen ve değişen dünya koşulları karşısında bilgi ve bilginin yayılma hızı da gittikçe değişmektedir. Medya, çeşitli teknolojik araçların ve algı yönetiminin vasıtasıyla son derece mükemmel bir şekilde insanoğlu üzerinde kolaylıkla anlaşılamayan teknikler kullanmaktadır. Hal böyle iken bireylerin bilgi ve medya okuryazarı olmalarının önemi çok daha fazla artabilmektedir. Çünkü Aslan ve Tuncer Basel (2017)'in de belirtmiş olduğu gibi gelişen ve değişen teknolojik gelişmeler karşısında bireylerin bu gelişim ve değişimlere uygun becerilere sahip olması beklenmektedir.

İnsan yaşamında bilgi ve medya okuryazarı olmak bu denli önemli iken bu kavramların ne anlama geldiğine bakmak da gerekir. Bilgi okuryazarlığı kavramını ilk kez Zurkowski kullanmıştır ve

bilgi kaynaklarını, çalışmalarında uygulamalı olarak kullanan insanları da bilgi okuryazarı olarak tanımlamıştır (Zurkowski, 1974'ten akt. Behrens, 1994). Bilgi okuryazarlığı, yaşam içerisinde kazanılan ve geliştirilebilen bir beceri olarak da tanımlanmaktadır (Kakırman Yıldız, 2016).

1970'li yıllarda bilgi okuryazarlığı, bilgiyi bulup kullanma becerileri olarak tanımlanırken sonraki yıllarda bu tanımlama değişmiştir. Bilgi ihtiyacını tanımla, bilgiyi bulma, bilgiyi kullanma, bilgiyi değerlendirme ve iletme gibi problem çözmenin tüm aşamalarını içeren bir anlama kavuşmuştur (Kurbanoğlu, 2010). İnsanın bilgiye ulaşma çabası içinde bireyler bir yaşam becerisi olarak eleştirel düşünme, problem çözme, iletişim ve bilgiyi sentezleme yönünden olgunluk taşıması, bilgi okuryazarlık becerisinin gelişiminde oldukça önemlidir (Dedebali, 2018).

Bilgi okuryazarlığı ile ilişkili olan terimlerden biri medya okuryazarlığıdır (Bawden, 2001). Medya okuryazarlığı ve birçok okuryazarlık türlerinin kesişim noktasında bilgi okuryazarlığı yer almaktadır (Aytaş ve Kaplan, 2017). Medya okuryazarlığı ile bilgi okuryazarlığı belli noktalarda birbiri ile ilişkili olabilmektedir. McClure (1994)'ye göre bilgi okuryazarlığının görsel, bilgisayar, ağ ve medya okuryazarlıklarının merkezinde yer alarak onları içine aldığı ifade edilmektedir. Hatta daha da ayrıntılı bir şekilde belirtmek gerekirse Mackey ve Jacobson (2011), sosyal medyanın ortaya çıkması ile birlikte bilgi okuryazarlığının çoklu okuryazarlığı içeren bir materyal olarak yeniden gözden geçirilmesi gerektiğini belirtmiştir. Ancak medya okuryazarlığı yalnızca medyada yer alan bilgileri, görsel ve yazılı olan metinleri analiz etmek için değil, etkin ve demokratik vatandaşların yetiştirilmesi açısından da önem taşımaktadır. Solmaz ve Yılmaz (2012)'in da ifade ettiği gibi demokratik toplumlarda katılımın sağlanması ve çevresinde olup bitenlere eleştirel bir gözle yaklaşım problem çözebilen vatandaşların var olabilmesi için medya okuryazarlığı çok önemli bir kavramdır.

Çocuklara, gençlere, yetişkinlere, öğretmenlere, vb. yönelik olarak pedagojik bağlama göre değişiklik arz edebilen medya okuryazarlığı (Brown, 1998) bazen “medya eğitimi” olarak da adlandırılmaktadır (Irving ve Berel, 2001). Medya okuryazarlığı, medya tarafından üretilen her türlü mesajlara eleştirel bir bakış açısıyla yaklaşım bu mesajları değerlendirme, analiz etme becerisidir (Bulger ve Davison, 2018; Livinstone, 2004; Hobbs ve Frost, 2003; Deveci ve Çengelci, 2008).

19. yüzyıldan itibaren medya, güçlü bir şekilde kamusal söylem aracı niteliğine bürününce UNESCO medya okuryazarlığı eğitimi üzerine ciddi bir şekilde durmaya başlamıştır (Altun, 2011). Hobbs ve Frost (2003)'un yapmış olduğu araştırma sonucunda belirtildiği gibi medya okuryazarlığı eğitimi sayesinde güncel ve gerçek medyada yer alan ekonomik konuları ve bilginin karmaşık iletilerini anlayabilmek ve tanıyabilmek kolaylaşmaktadır. Aslında tam da bu noktada medya ve bilgi okuryazarlığının da önemi ortaya çıkmaktadır. Medyada yer alan bilgilerin ele alınması, inşa edilmesi noktasında bilgi okuryazarı olmanın da artı olarak faydası olabilir. Ayrıca bilgi okuryazar olmak da

medya okuryazarı olabilmeyi olumlu yönde etkileyebilir. Buradan da yola çıkılarak bu araştırmada öğretmen adaylarının medya okuryazarlığı ile bilgi okuryazarlığı arasında bir ilişki düzeyini ortaya koymak amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki alt amaçlara ulaşılmaya çalışılacaktır:

- 1.Öğretmen adaylarında bilgi okuryazarlık ve medya okuryazarlık düzeyleri belirlenen değişkenlere göre anlamlılık farklılık göstermekte midir?
- 2.Öğretmen adaylarında bilgi okuryazarlığı ne düzeydedir?
- 3.Öğretmen adaylarında medya okuryazarlığı ne düzeydedir?
- 4.Öğretmen adaylarının bilgi okuryazarlıkları ile medya okuryazarlıkları arasında ilişki var mıdır?

Araştırmanın Önemi

Okuryazarlık becerilerine sahip öğretmen hem kendisini sürekli olarak geliştirme hem de değişik öğretim yaklaşımları ve yöntemlerinden, yeni teknolojilerden, değişen kaynak türlerinden öğrencilerine sunabilecekleri en uygun materyal ve kaynakları bulma, seçme ve kullanma becerisine sahip olabilecektir. Bu potansiyeli kullanabilme sürecinde öğretmenlerin ve öğretmenlik eğitimi alan adayların bilgiyi elde etme ve medyayı anlamlandırma yönünden kendini iyi yetiştirmiş olmaları 21. yüzyıl öğretmenleri için istendik beceriler içinde yer alır. Öğretmen adaylarının öğrenim sürecinde daha iyi bilgi okuryazarlığı becerisine sahip olabilmeleri açısından ulusal düzeyde çalışmalara ihtiyaç vardır (Breviek, 2000). Öğretmenliği bir süreklilik içinde öğrenme süreci şeklinde ele alırsak, öğretmenin öğreten rolünün yanında öğrenen rolü de devam etmelidir (Süral ve Dedebali, 2018). Bu durumu gerçekleştirme bilgi okuryazarlığı ve medya okuryazarlık düzeyi yüksek öğretmen adayları ile gerçekleşebilir. Bu açıdan düşünüldüğünde eğitim fakültelerinde öğrenim gören öğretmen adaylarının bilgi ve medya okuryazarlıklarının incelenmesi öğretmen yeterliliklerini daha iyi anlamamızda, nitelikli yüksek öğretmenler yetiştirmemizde, öğretmenlerimizin kendini geliştirmelerinde katkılar sağlayabileceğine inanılmaktadır.

Yöntem

Araştırmanın bu bölümünde model, çalışma grubu, verilerin toplanması sürecinde kullanılmış olan ölçme araçlarının geçerlik ve güvenirliklerinin belirlenmesi ve verilerin analizinde yararlanılan testler ile ilgili bilgiler verilmiştir.

Araştırma Modeli

Nicel çalışma şeklinde tasarlanan araştırmada korelasyonel bir biçimde desenlemiştir. Korelasyonel araştırmayı tanımlamak gerekirse, iki ve ikiden fazla bir sayıda değişkenin birbiri arasında değişim boyutunun varlığını ve derecesini belirlemenin amaçlandığı bir araştırma desendir (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz, Demirel, 2013).

Çalışma Grubu

Bu araştırmanın evrenini, 2018 - 2019 eğitim öğretim yılında Ege Üniversitesi ve Sinop Üniversitesi Eğitim Fakülteleri'nin sınıf öğretmenliği, okulöncesi öğretmenliği ve sosyal bilgiler öğretmenliği ana bilim dallarında öğrenim gören üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Çalışma grubu oluşturulurken üç anabilim dalının belirlenmesinin sebebi, her iki üniversitede yer alan ortak anabilim dalları olmalarıdır.

Tablo 1. Örneklem grubunun belirlenen değişkenlere göre frekans dağılımı

Değişken	Gruplar	Ege Üniversitesi	Sinop Üniversitesi	Toplam
Anabilim Dalı	Sınıf Öğretmenliği	42	54	96
	Okul Öncesi Öğretmenliği	47	43	90
	Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	55	43	98
Sınıf	3.Sınıf	54	59	113
	4.Sınıf	71	100	171
	Toplam	125	159	284

Eldeki araştırmada araştırma kapsamındaki iki üniversite genelinde ele alınan oransız eleman örnekleme yolu izlenmiştir. Araştırmada çalışma grubu olarak belirlenen evren sayısının 2089 iken bu evrene ilişkin hesaplanan örneklem sayısının en az 203 kişi olduğu belirlenmiştir (Balcı, 1995). Ancak araştırmanın amacına ulaşmada daha güvenilir sonuçlara ulaşabilmek adına bu örneklem sayısının da üzerine çıkılmış ve 284 kişiden veri toplanmıştır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmanın amacına ulaşabilmek için öğretmen adaylarının bilgi okuryazarlığı ve medya okuryazarlığı düzeylerini belirlemede iki farklı ölçek kullanılmıştır. İlk olarak bilgi okuryazarlığı düzeylerini belirlemede Adıgüzel (2011)'in geliştirmiş olduğu "Bilgi Okuryazarlığı Ölçeği"nden yararlanılmıştır. 29 madde ölçek dört alt boyuttan oluşmaktadır. Bu alt boyutlar; "bilgi ihtiyacı tanımlama", "bilgi erişimi", "bilgi kullanımı" ve "bilgi kullanımında etik ve yasal düzenleme" şeklindedir. Ölçek maddelerinden elde edilen cronbach alpha iç güvenirlik katsayısı .92 şeklindedir (Adıgüzel, 2011).

Medya okuryazarlığı düzeyinin belirlenmesinde Korkmaz ve Yeşil (2011)'ın geliştirdiği "Medya ve Televizyon Okuryazarlığı Ölçeği" kullanılmıştır. "Okuryazarlık" ve "Bağımlılık" olmak üzere iki alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçek maddelerinden elde edilen cronbach alpha iç güvenirlik katsayısı .85 olduğu belirlenmiştir (Korkmaz ve Yeşil, 2011).

Tablo 2. Ölçeklerin güvenirlik katsayıları ve madde sayıları

Ölçekler	Güvenirlik Katsayısı	Madde Sayıları
Bilgi Okuryazarlığı Ölçeği	.92	29
Bilgi İhtiyacı Tanımlama	.82	8
Bilgi Erişimi	.80	11
Bilgi Kullanımı	.74	5
Bilgi Kullanımında Etik ve Yasal Düzenleme	.64	4
Medya ve Televizyon Okuryazarlığı Ölçeği	.85	18
Okuryazarlık	.91	13
Bağımlılık	.85	5

Alan yazında duyuşsal özellikleri ölçen bir testin güvenirlik katsayısının .70 ve üzerinde bir değer olarak belirlenmesi o testin güvenirliği için yeterli görülmüştür (Tezbaşaran, 1996; Büyüköztürk, 2006). Bu bağlamda araştırmada kullanılan her ikisi için de güvenilir bir araç olduğu nitelmesi yapılabilir.

Verilerin Analizi

Araştırmada ortaya konulan öğretmen adaylarının bilgi okuryazarlık ve medya okuryazarlık düzeylerinin incelenmesinin amaçlandığı bu çalışmada belirlenen değişkenlere öncelikle normallik testi (Kolmogorov-Smirnov) uygulanmış ve nasıl bir dağılım gösterdiklerine bakılarak, parametrik ya da non-parametrik testlerden hangilerinin uygulanacağına karar verilmiştir. Ayrıca iki değişken arasındaki ilişkiyi görebilmek adına korelasyon analizine başvurulmuştur. Son olarak öğretmen adaylarının her iki açıdan okuryazarlık düzeylerinin ne düzeyde olduğunu görebilmek adına aritmetik ortalama, standart sapma gibi betimsel istatistiklerden faydalanılmıştır.

Bulgular

Bu bölümde araştırmada belirlenen alt problemlere yanıt bulabilmek adına yapılan analizlere ve bu analizlerden ortaya çıkan bulgulara yer verilmiştir.

Öğretmen Adaylarının Bilgi Okuryazarlık ve Medya Okuryazarlık Düzeylerinin Belirlenen Değişkenlere Göre Anlamlılık Düzeyleri

Araştırmanın birinci alt problemde öğretmen adaylarının bilgi ve medya okuryazarlık düzeylerine ilişkin belirlenen değişkenler yönünden anlamlı farklılık göstermekte midir? sorusuna yanıt

bulunmaya çalışılmıştır. Buna göre öncelikle araştırma kapsamında yer alan değişkenlere normallik testi uygulanarak nasıl bir dağılım gösterdiklerine bakılmıştır.

Tablo 3. Araştırmanın değişkenlerine uygulanan K-S Testi

	Normallik Testi		
	Kolmogorov-Smirnov		
	İstatistik	Serbestlik Derecesi	Anlamlılık Düzeyi
Bilgi Okuryazarlığı	.056	284	.030
Medya Okuryazarlığı	.078	284	.000

Bilimsel araştırmalarda örneklemin ortaya çıkardığı verilerin dağılımının normalliği Kolmogorov-Smirnov (K - S) testiyle incelenir. Şayet normal bir değere ulaşıyorsa parametrik, aksini gösteriyor ise non-parametrik testlere başvurulur. “p” değeri. 05 düzeyde anlamlı çıkarsa ($p < .05$) non-parametrik; aynı değerin . 05’ten yüksek çıktığında ($p > .05$) parametrik yapıdaki test türlerinin uygulanması önerilir (Can, 2014). Eldeki araştırmada Kolmogorov-Smirnov testi uygulanmış ve bütün değişkenlerin. 05 düzeyde anlamlılık göstermesi non-parametrik testlerin kullanılmasını gerektirmiştir.

İlk olarak üniversite değişkeninin öğretmen adaylarının bilgi okuryazarlıkları ve medya okuryazarlıkları düzeyleri üzerinde anlamlı fark oluşturup oluşturmadığına bakılmış ve bunun için Mann Whitney U testi uygulanmıştır.

Tablo 4. Öğretmen adaylarının bilgi ve medya okuryazarlık düzeylerinin “üniversite” değişkeni üzerindeki anlamlılık düzeyi

		N	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	Z	p
Bilgi Okuryazarlığı	Ege Üniversitesi	125	109,96	13744,50	5869,50	-5,923	.000
	Sinop Üniversitesi	159	168,08	26725,50			
Medya Okuryazarlığı	Ege Üniversitesi	125	122,18	15272,50	7397,50	-3,700	.000
	Sinop Üniversitesi	159	158,47	25197,50			

Araştırma sürecinde ilk olarak Mann Whitney U testi uygulanmıştır. Buna göre, sonucuna göre tespit edilen anlamlı farklılık düzeyleri Tablo 4’te gösterilmiş; öğretmen adaylarının iki farklı açıdan okuryazarlık düzeylerinin belirlenmeye çalışıldığı araştırmada hem bilgi okuryazarlık hem de medya okuryazarlık düzeylerinin öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri üniversite değişkeni tarafından fark oluşturup oluşturmadığına bakılmıştır.

Buna göre öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri üniversite değişkeninin bilgi okuryazarlık düzeyleri üzerinde anlamlı fark oluşturduğu görülmüştür. Buna göre örneklem grubunda yer alan Ege üniversitesinde öğrenim gören öğretmen adaylarının sıra ortalamasının 109,96 Sinop üniversitesinde öğrenim gören öğretmen adaylarının sıra ortalamasının ise 168,08

şeklinde hesaplandığı görülmektedir. Bu sonuç Sinop üniversitesinde öğrenim gören öğretmen adaylarının bilgi okuryazarlık düzeylerinin daha yüksek olduğu şeklinde ifade edilebilir.

Öğretmen adaylarının medya okuryazarlık düzeylerine bakıldığında Ege üniversitesinde öğrenim görenler ile Sinop üniversitesinde öğrenim gören öğrenciler arasında yine Sinop üniversitesinde öğrenim görenlerin lehine bir sonucun çıktığı söylenebilir. Tablo 4'te görüldüğü üzere Sinop üniversitesinde öğrenim gören öğretmen adayların sıra ortalamasının 158.47, Ege üniversitesinde öğrenim gören öğretmen adaylarının sıra ortalamalarının ise 122.18 şeklinde hesaplanmıştır.

Araştırmada ikinci olarak öğrenim görülen sınıf düzeyi değişkeninin öğretmen adaylarının bilgi okuryazarlıkları ve medya okuryazarlıkları düzeyleri üzerinde anlamlı fark oluşturup oluşturmadığına bakılmış ve bunun için Mann Whitney U testi uygulanmıştır.

Tablo 5. Öğretmen adaylarının bilgi ve program okuryazarlık düzeylerinin "sınıf düzeyi" değişkeni üzerindeki anlamlılık düzeyi

		N	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	Z	p
Bilgi Okuryazarlığı	3.sınıf	113	156,99	17740,00	8024,00	-5,923	.016
	4.sınıf	171	132,92	22730,00			
Medya Okuryazarlığı	3.sınıf	113	167,06	18878,00	6886,00	-3,700	.000
	4.sınıf	171	126,27	21592,00			

Tablo 5'e göre, Mann Whitney U testi sonucunda öğretmen adaylarının iki farklı açıdan okuryazarlık düzeylerinin belirlenmeye çalışıldığı araştırmada hem bilgi okuryazarlık hem de medya okuryazarlık düzeylerinin öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri sınıf seviyesi değişkeni tarafından fark oluşturup oluşturmadığına bakılmıştır.

Buna göre öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri sınıf seviyesi değişkeninin bilgi okuryazarlık düzeyleri üzerinde anlamlı fark oluşturduğu görülmüştür. Buna göre örneklem grubunda yer alan 3.sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarının sıra ortalamasının 156,99, 4.sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarının sıra ortalamasının ise 132,92, şeklinde hesaplandığı görülmektedir. Bu sonuç 3.sınıf öğretmen adaylarının bilgi okuryazarlık düzeylerinin daha yüksek olduğu şeklinde ifade edilebilir.

Öğretmen adaylarının medya okuryazarlık düzeylerine bakıldığında ise "üniversite" değişkeninde olduğu gibi anlamlı farkların çıktığı görülmektedir. Anlamlı farklara bakıldığında ilk olarak 3.sınıfta öğrenim görenler ile 4.sınıfta öğrenim görenler arasında 3.sınıfta öğrenim görenlerin lehine bir sonucun çıktığı söylenebilir. Tablo 5'te görüldüğü üzere 3.sınıfta öğrenim gören öğretmen adayların sıra ortalamasının 167,06, 4.sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarının sıra ortalamalarının ise 126,27 şeklinde hesaplanmıştır.

Tablo 6. Öğretmen adaylarının bilgi ve medya okuryazarlık düzeylerinin "anabilim dalı" değişkeni üzerindeki anlamlılık Düzeyi

	Anabilim Dalları	N	Sıra Ortalamaları	χ^2	df	p
Bilgi Okuryazarlığı	Okul Ö. Öğretmenliği	90	148,96	.89	2	.64
	Sosyal Öğretmenliği	98	141,09			
	Sınıf Öğretmenliği	96	137,88			
Medya Okuryazarlığı	Okul Ö. Öğretmenliği	90	106,47	26.12	2	.00
	Sosyal. Öğretmenliği	98	154,22			
	Sınıf Öğretmenliği	96	164,31			

Araştırmanın son değişkeni, öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri anabilim dalları değişkeninin öğretmen adaylarının bilgi okuryazarlık ve medya okuryazarlık düzeyleri üzerinde anlamlı fark oluşturup oluşturmadığı incelenmiş ve elde edilen verilere Tablo 6'da yer verilmiştir. Yapılan analizler sonucunda öğretmen adaylarının bilgi okuryazarlık düzeyleri üzerine anabilim dalı değişkeninde .05 düzeyinde anlamlı farklılık oluşturmadığı ($\chi^2 = .89$; df:2; p=.64) bulgusuna ulaşılmıştır. Bunun yanında öğretmen adaylarının medya okuryazarlık düzeylerinin anabilim dalları değişkeni tarafından .05 düzeyinde anlamlı fark oluşturduğu ($\chi^2 = 26.12$; df:2; p=.00) bulgusuna ulaşılmıştır. Bunun üzerine hangi değişken grupları arasında anlamlı farkların olduğunu görebilmek adına Dunnett - C analizi yapılarak gruplar arasında çoklu karşılaştırma yoluna gidilmiştir.

Varyansların eşit olmaması durumunda bir başka değişle non parametrik dağılım gösteren değişkenlerde uygulanan çoklu karşılaştırma (Post-Hoc) testlerinden biri olan Dunnett - C, ağırlıklı ortalama kullanan ve Q dağılımı üzerine kurgulanmış bir testtir (Günlü, 2016).

Tablo 7. Medya okuryazarlık düzeyleri üzerine yapılan Dunnett - C Testi

	Okul Öncesi Öğretmenliği	Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	Sınıf Öğretmenliği
Okul Öncesi Öğretmenliği		*	*
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	*		
Sınıf Öğretmenliği	*		

Yapılan Dunnett-C analizi sonuçlarına göre değişken içerisinde yer alan gruplar arasında anlamlı farkların sosyal bilgiler öğretmenliği ile okul öncesi öğretmenliği ve sınıf öğretmenliği ile okul öncesi öğretmenliği anabilim dalları arasında ortaya çıktığı görülmektedir.

Öğretmen Adaylarının Bilgi Okuryazarlık Düzeyleri

Araştırmada ikinci alt amaç doğrultusunda bilgi okuryazarlık düzeylerine ilişkin elde edilen aritmetik ortalamalar ve standart sapma değerleri Tablo 8'de gösterilmiştir.

Tablo 8. Örneklem grubunun bilgi okuryazarlık düzeyleri

No	N	̄	Ss	Sıklık Düzeyi	No	N	̄	Ss	Sıklık Düzeyi
b1	284.	4,00	1,06	Çoğu Zaman	b16	284	3,59	1,14	Çoğu Zaman
b2	284.	4,12	2,68	Çoğu Zaman	b17	284	3,79	1,13	Çoğu Zaman
b3	284.	3,87	1,03	Çoğu Zaman	b18	284	3,60	1,13	Çoğu Zaman
b4	284.	3,88	1,08	Çoğu Zaman	b19	284	3,67	1,24	Çoğu Zaman
b5	284.	3,76	3,26	Çoğu Zaman	b20	284	3,82	1,11	Çoğu Zaman
b6	284.	3,68	1,12	Çoğu Zaman	b21	284	3,80	1,07	Çoğu Zaman
b7	284.	3,79	1,14	Çoğu Zaman	b22	284	3,71	1,15	Çoğu Zaman
b8	284.	3,59	1,17	Çoğu Zaman	b23	284	3,81	1,07	Çoğu Zaman
b9	284.	3,57	1,19	Çoğu Zaman	b24	284	3,62	1,09	Çoğu Zaman
b10	284.	3,59	1,22	Çoğu Zaman	b25	284	4,14	1,04	Çoğu Zaman
b11	284.	3,91	1,10	Çoğu Zaman	b26	284	4,00	1,07	Çoğu Zaman
b12	284.	3,80	1,06	Çoğu Zaman	b27	284	3,91	1,06	Çoğu Zaman
b13	284.	3,88	1,05	Çoğu Zaman	b28	284	3,37	1,11	Bazen
b14	284.	3,56	1,09	Çoğu Zaman	b29	284	3,77	1,04	Çoğu Zaman
b15	284.	3,79	1,17	Çoğu Zaman					

Tablo 8'e bakıldığında, örneklem grubu bilgi okuryazarlığı düzeylerinin belirlenmeye çalışıldığı ölçekte yer alan 29 madde arasında sadece 28. maddenin "Bazen" düzeyinde sıklık gösterdiği görülürken diğer tüm maddelerin "Çoğu Zaman" düzeyinde ortalamaya sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ölçekteki likert seviyesine göre alınabilecek en yüksek ortalamanın 5.00 düzeyinde olduğu düşünüldüğünde, en yüksek ortalamanın 4.14 olarak hesaplandığı görülmektedir.

Tablo 8'de yer alan ölçek maddelerinin ortalamalarının 3.37 ile 4.14 arasında bir dağılım gösterdiği; bir başka deyişle ranj aralığının oldukça dar bir aralığa sahip olması, öğretmen adaylarının bilgi okuryazarlık düzeylerine ilişkin sıklık düzeylerinin birbirlerine çok yakın olduğu sonucunu ortaya koymaktadır. Bu durumu daha net görebilmek için Şekil 1'deki grafiğe yer verilmiştir.

Tablo 9. Öğretmen adaylarının medya okuryazarlık düzeyleri

No	N	̄	Ss	Katılma Düzeyi	No	N	̄	Ss	Katılma Düzeyi
m1	284	4,10	1,04	Katılıyorum	m10	284	4,08	1,18	Katılıyorum
m2	284	3,95	1,14	Katılıyorum	m11	284	3,76	1,30	Katılıyorum
m3	284	3,98	2,70	Katılıyorum	m12	284	3,80	1,82	Katılıyorum
m4	284	4,15	1,02	Katılıyorum	m13	284	3,42	1,35	Katılıyorum
m5	284	4,11	3,20	Katılıyorum	m14	284	2,55	1,38	Kararsızım
m6	284	3,92	3,26	Katılıyorum	m15	284	2,69	1,36	Kararsızım
m7	284	3,81	1,15	Katılıyorum	m16	284	2,57	1,35	Kararsızım
m8	284	3,97	1,13	Katılıyorum	m17	284	2,52	1,47	Kararsızım
m9	284	3,64	1,19	Katılıyorum	m18	284	2,69	1,49	Kararsızım

Tablo 9 incelendiğinde, örneklem grubu medya okuryazarlığı düzeylerinin belirlenmeye çalışıldığı ölçekte yer alan 18 madde arasında 14.,15.,16.,17. ve 18. maddelerde "Kararsızım" düzeyinde katılma gösterdiği görülürken diğer tüm maddelerin "Katılıyorum" düzeyinde ortalamaya sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ölçekteki likert seviyesine göre alınabilecek en yüksek ortalamanın 5.00 düzeyinde olduğu düşünüldüğünde, en yüksek ortalamanın 4.15 olarak hesaplandığı görülmektedir.

Tablo 9'a göre, ölçek maddelerinin ortalamalarının 3.71 ile 4.15 arasında bir dağılım gösterdiği; bir başka deyişle ranj aralığının bilgi okuryazarlığında olduğu gibi geniş bir aralığa sahip olması, öğretmen adaylarının medya okuryazarlık düzeylerine farklı şekilde katılma düzeylerinin birbirlerinden farklılık gösterdiği söylenebilir.

Öğretmen Adaylarının Bilgi Okuryazarlıkları ile Medya Okuryazarlıkları Arasında İlişki

Araştırmanın dördüncü alt probleminde ise araştırmanın iki bağımlı değişkeni olan bilgi okuryazarlık düzeyleri ile medya okuryazarlık düzeyleri arasındaki ilişki incelenmek istenmiştir. Her iki ölçeğin toplam puanlar bazında yapılan K - S (Kolmogorov-Smirnov) testi sonuçlarına göre p değerlerinin .05'ten yüksek çıktığı görülmüş ve normal dağılım gösterdiği belirlenmiştir. Bu bağlamda iki değişken durum arasında pearson korelasyon katsayısı anlamında ilişkiye bakılmasının anlaşılmıştır.

Tablo 10. Bilgi okuryazarlık düzeyleri ile medya okuryazarlık düzeyleri arasındaki ilişki

			Bilgi okuryazarlığı					Medya Okuryazarlığı		
			Bilgi İhtiyacını Tanımlama	Bilgiye Erişme	Bilgiyi Kullanma	Bilgiyi Kul. Etik ve Yasal Düz.	Genel	Okuryazarlık	Bağımlılık	Genel
Bilgi Okuryazarlığı	Bilgi İhtiyacını Tanımlama	Pearson Korelasyon	-	,566	,552	,391	,804	,316	-,120	,267
		Sig.(2-tailed)	-	,000	,000	,000	,000	,000	,044	,000
	Bilgiye Erişme	Pearson Korelasyon	,566	-	,580	,383	,866	,294	-,076	,266
		Sig.(2-tailed)	,000	-	,000	,000	,000	,000	,043	,000
	Bilgiyi Kullanma	Pearson Korelasyon	,552	,580	-	,388	,762	,406	-,185	,327
		Sig.(2-tailed)	,000	,000	-	,000	,000	,000	,002	,000
	Bilgiyi Kul. Etik ve Yasal Düzenleme	Pearson Korelasyon	,391	,383	,388	-	,665	,281	-,271	,155
		Sig.(2-tailed)	,000	,000	,000	-	,000	,000	,000	,009
	Genel	Pearson Korelasyon	,804	,866	,762	,665	-	,400	-,189	,319
		Sig.(2-tailed)	,000	,000	,000	,000	-	,000	,001	,000
Medya Okuryazarlığı	Okuryazarlık	Pearson Korelasyon	,316	,294	,406	,281	,400	-	-,313	,878
		Sig.(2-tailed)	,000	,000	,000	,000	,000	-	,000	,000
	Bağımlılık	Pearson Korelasyon	-,120	-,076	-,185	-,271	-,189	-,313	-	,179
		Sig.(2-tailed)	,044	,200	,002	,000	,001	,000	-	,002
	Genel	Pearson Korelasyon	,267	,266	,327	,155	,319	,878	,179	-
		Sig.(2-tailed)	,000	,000	,000	,009	,000	,000	,002	-

**Korelasyon 0.01 düzeyinde anlamlı (2-tailed)

Korelasyona ilişkin katsayı 1.00'iken, mükemmel düzeyde pozitiflik taşıyan bir ilişkiyi; -1.00'iken mükemmel düzeyde negatiflik taşıyan bir ilişkiyi; 0.00'iken ilişki olarak yorumlanır.

Korelasyona ilişkin katsayı 0.70-1.00 arasında yüksek bir ilişkiyi, 0.70-0.30 arasında orta bir ilişkiyi, 0.30 altında bir ilişki ise düşük düzey bir ilişkiyi ifade eder (Büyüköztürk, 2006).

Yapılan korelasyon analizine göre öğretmen adaylarının bilgi okuryazarlık düzeyleri ile medya okuryazarlık düzeyleri arasındaki ilişki düzeyleri alt boyutlara göre tek tek incelenmiş ve Tablo 10'da gösterilmiştir. Elde edilen verilere bakıldığında yüksek düzeyde pozitif yönde ilişkinin ifade edildiği korelasyon katsayısı olan .30' in üzerinde hesaplanan korelasyon değerlerinin bilgi okuryazarlığının kendi içerisinde, medya okuryazarlığının da yine kendi içerisinde ortaya çıktığı görülmektedir. Bir başka açıdan ifade edilecek olursa; öğretmen adaylarının bilgi okuryazarlık düzeyleri ile medya okuryazarlık düzeyleri arasında orta düzeyde bir ilişki tespit edilememiştir. Genel olarak bakıldığında orta ve yüksek düzeyde pozitif yönde korelasyon değerlerinin çıktığı söylenebilir.

Korelasyonel ilişkinin pozitif yönde en yüksek düzeyde çıktığı iki değişkenin "medya okuryazarlığı toplam puanlar" ile "okuryazarlık" alt boyutu arasında .87 seviyesinde olduğu görülürken; tüm korelasyon katsayılarının .000 düzeyinde anlamlı çıkması, ortaya çıkan ilişkileri destekler niteliktedir.

Tartışma ve Sonuç

Yapılan çalışmada Ege Üniversitesi ve Sinop Üniversitelerinin Eğitim Fakülteleri'nde öğrenim görmekte olan öğretmen adaylarının medya okuryazarlığı ile bilgi okuryazarlıklarını karşılaştırmak amacıyla öğretmen adaylarının bilgi okuryazarlık ve medya okuryazarlıklarına üniversite değişkeni bağlamında bakılmıştır. Öğretmen adaylarının hem bilgi hem de medya okuryazarlıkları Sinop Üniversitesi'ndeki öğretmen adaylarında daha yüksek çıkmıştır. Bu durumu Sinop Üniversitesi'nde ders veren öğretim elemanlarının öğrencilere bilgi ve medya okuryazarlıkları noktasında seçmeli ve zorunlu derslerde olumlu farkındalık yarattığı söylenebilir. Çalışmada öğretmen adaylarının medya ve bilgi okuryazarlıklarına öğrenim gördükleri sınıf düzeylerine de bir başka değişken olarak bakılmıştır. Öğretmen adaylarının bilgi okuryazarlık düzeylerinin 3.sınıfta daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu 3. sınıf öğrencilerin öğrenimlerinin ağırlıklı kısmını teorik olarak yapmalarına ve bilgiye ulaşma, bilgiyi seçme, bilgiyi kullanma gibi süreçlere 4. sınıf öğrencilerine göre daha fazla maruz kalmalarına bağlanabilir. Son sınıf öğretmen adayları daha fazla uygulama ağırlıklı bir öğrenim görmektedir bu da 3. sınıf öğretmen adayları kadar bilgiyle uğraşmadıklarını gösterebilmektedir. Kaya ve Durmuş (2008) yaptığı çalışma sonucunda öğretmen adaylarının bilgi okuryazarlık düzeylerinin orta düzeyde olduğu sonucuna ulaşmıştır. Ünal ve Er (2015) ise sosyal bilgiler öğretmen adaylarının bilgi okuryazarlık düzeyleri ile ilgili yaptığı araştırmada öğretmen adaylarının bilgi okuryazarlık düzeylerinin yeterli düzeyde olmadığı sonucuna ulaşmıştır. 3. sınıf öğretmen adayları hem bilgiye ulaşma noktasında hem derslerin teorik ve uygulamalı kısımlarındaki

gerek seçmeli gerekse zorunlu derslerin olmasından dolayı medya okuryazarlık düzeyleri de 3. sınıf öğretmen adaylarından fazla olduğu söylenebilir. Karaman (2016) yaptığı araştırmada öğretmen adaylarının medya okuryazarlık düzeylerinin orta düzeyde olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Öğretmen adaylarının medya ve bilgi okuryazarlık düzeylerine anabilim dalı bazında bakıldığında sosyal bilgiler öğretmenliği, okul öncesi öğretmenliği ve sınıf öğretmenliği anabilim dalları arasında bilgi okuryazarlığı noktasında bir farklılık görülmemektedir. Bu durumu anabilim dallarının öğretim elemanlarının ve ders içeriklerinin bilgi okuryazarlığı bağlamında çağın gereklerine uygun bilgi edinme, seçme ve kullanma şekilleri ve standartları birbirine yakın olan anabilim dalları olmasından kaynaklanabilmektedir. Medya okuryazarlığı bağlamında ise öğretim yaptıkları öğrencilerin seviyeleri, dilsel olarak gelişim düzeyleri ile ahlaki gelişimlerinin farklı olmasından kaynaklanabilir. Bunun yanında derslerin içeriklerinin farklılaşması nedenlerinden sosyal bilgiler öğretmenliği ile okul öncesi öğretmenliği ve sınıf öğretmenliği ile okul öncesi öğretmenliği anabilim dalları arasında farklılığın ortaya çıktığı görülmektedir. Çalışmada öğretmen adaylarının bilgi okuryazarlıkları düzeylerine bakıldığında, istatistiki olarak öğretmen adaylarının birbirlerine çok yakın oldukları sonucuna varılmıştır. Bu durum öğretmen adaylarının benzer akademik başarı puanları ile aynı bölüme yerleştikleri ve benzer akademik bilgi düzeylerine sahip oldukları göz önünde bulundurulursa normal bir sonuç olduğu düşünülebilir. Öğretmen adaylarının medya okuryazarlıkları düzeylerine bakıldığında ise bilgi okuryazarlığındaki durumun tersi bir durum ortaya çıkmaktadır. Öğretmen adaylarının medya okuryazarlık düzeyleri olarak birbirinden farklılaştıkları görülmektedir. Bu durumun, öğretmen adaylarının teknolojiye yatkınlığı, sosyal medya, internet, televizyon gibi medya araçlarına karlı ilgilerinin farklılaşması ve sosyalleşme durumlarının farklılıklarından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Çalışmanın son alt probleminde öğretmen adaylarının bilgi ve medya okuryazarlıkları arasında anlamlılık taşıyan bir ilişkinin varlığı incelenmiş, düşük ve orta düzeyde pozitif bir ilişki olduğu sonucu çıkmıştır. Bu sonuç öğretmen adaylarının medya okuryazarlığının düşük veya yüksek olması öğretmen adaylarının bilgiyi edinme keşfetme, seçme, kullanma ve değerlendirme gibi bilgi okuryazarlığa etkisinin çok yüksek olmadığını göstermektedir. Bu durumun tersi bir yorumda öğretmen adaylarının sahip oldukları düşük veya yüksek bilgi okuryazarlık durumu medya kullanım şekillerini, amaçlarını ve oranlarını doğrudan çok yüksek pozitif bir şekilde etkilememektedir. Güven (2014) yaptığı araştırmada fen ve teknoloji öğretmen adaylarının medya okuryazarlığı ile bilgi okuryazarlığı düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu; medya okuryazarlığı düzeyi arttıkça medya okuryazarlığı düzeyinin de arttığı sonucuna ulaşmıştır. Sonuç olarak, öğretmen adayları medyayı birçok farklı amaçla kullanabilmektedir ve bu amaçlar arasında medyanın öğretmen adayları için bilgi edinme amaçlı çok tercih edilmediği veya öğretmen adayları bilgi edinme sürecinde medyadan çok

fazla yararlanmadığından kaynaklandığı söylenebilir. 21. yy'da ilgi çağına uyum sürecinde etkin olmaya çalışan ülkemizde bilgi okuryazarlığı ve öğretim süreçlerini daha verimli yürütebilmede program okuryazarlığının önemi giderek daha da önem kazanmaktadır. Eldeki araştırmada öğretmen adaylarının bilgi okuryazarlıkları (3.37 ile 4.14), medya okuryazarlıkları (3.71 ile 4.15) şeklinde belirlenmiştir. Özellikle bu ortalama okuryazarlık düzeylerine ilişkin ranj aralıklarının hem bilgi okuryazarlığı hem de program okuryazarlığında dar bir aralığa sahip olması, araştırma örnekleminde yer alan öğretmen adaylarının hem bilgi okuryazarlığı hem de program okuryazarlığı açısından benzer özellikler gösterdiğini düşündürebilir.

Amerika Üniversite ve Araştırma Kütüphanelerinin Derneği, yükseköğretimdeki öğrencilere yönelik olarak bilgi okuryazarlığı yeterliliklerine ilişkin standartlar yayınlanmıştır (ACRL, 2016). Bu standartlar, kaynakların kullanımı ihtiyaca göre ve bilginin kullanım alanına göre değerlendirilmelidir. Bunlar, bilgiyi araştırma, oluşturma, gözden geçirip düzenleme ve iletme süreçlerinden oluşmaktadır. Özgünlük taşıyan fikirlere önem verme, telif haklarını koruma, açık erişim, etik ve adil kullanımı içine almaktadır. Araştırma sürecinde kullanılan "bilgi okuryazarlığı ölçeği" Association of College and Research Libraries –ACRL standartlarına uygun bir biçimde geliştirilmiştir. Bu nedenle örneklem içinde bulunan öğretmen adaylarında bilgi okuryazarlık düzeyleri yüksek olması bu standartları büyük ölçüde sağladıklarının göstergesi olduğu söylenebilir.

Sonuç olarak dünyada 21. yy'da bireylerde üst düzeyde var olması beklenen becerilerden olan bilgi okuryazarlığı ve medya okuryazarlığı becerilerinin geliştirilmesinde üniversite eğitimimize önemli görevler düşmektedir. Eğitim fakültelerimizde öğrenim gören öğretmen adaylarının eğitimlerinde ve mesleki yaşamlarında birçok yaşam becerisini edinmiş olmaları günümüz öğretmenlerinin temel yeterlilikleri arasında görülmektedir. Öğretmen olarak yetişmiş bir bireyin bilgiye nasıl ulaşacağını, bilgiyi anlamlandırmayı, öğretim programlarını iyi anlamlandırıp, uygulama becerilerine sahip olması bir ihtiyaçtır (Süral, Dedebali, 2018). Bu bağlamda öğretmen adaylarının kütüphaneleri daha verimli kullanabilmeleri ve medyayı daha verimli anlamlandırabilmelerini hedefleyen projelerin ortaya konulması ülkemiz milli eğitim sistemi için yararlı olacaktır. Buna ek olarak yeni araştırmalarda üniversite değişkeninin her iki okuryazarlık düzeyi üzerinde ortaya koyduğu farklılaşma durumu dikkate alınarak, eğitim fakültelerimizde öğretmen adaylarının bilgi ve medya okuryazarlıklarını geliştirmede katkı sağlayabilecek seçmeli derslere yer verilebilir.

Kaynakça

- Adıgüzel, A. (2011). Bilgi okuryazarlığı ölçeğinin geliştirilmesi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17, 15-28
- Altun, A. (2011). UNESCO'nun medya okuryazarlığı eğitimi faaliyetlerine toplu bir bakış. *Milli Eğitim Dergisi*, 41(191), 86-107.
- Aslan, N. ve Basel, A. T. (2017). Eğitim fakültesi öğrencilerinin medya okur-yazarlık düzeyleri (İzmir örnekleme). *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 25(4), 1353-1372.
- Association of College and Research Libraries. (2016). *Framework for information literacy for higher education*. 02.01.2019 tarihinde <http://www.ala.org/acrl/sites/ala.org/acrl/files/content/issues/infolit/> adresinden erişilmiştir.
- Aytaş, G. ve Kaplan, K. (2017). Medya okuryazarlığı bağlamında yeni okuryazarlıklar. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(2), 291-310.
- Balcı, A. (1995). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntem, teknik ve ilkeler*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Bawden, D. (2001). Information and digital literacies: A review of concepts. *Journal of Documentation*, 57 (2), 218-259.
- Behrens, S. J. A. (1994). Conceptual analysis and historical overview of information literacy. *College and Research Libraries*, 55(4), 309-322.
- Breviek, P. S. (2000). *Information Literacy for the Sceptical Library Director*. IATUL Conference Queensland University of Technology, Brisbane, Queensland, Australia 3rd - 7th July.
- Brown, J. A. (1998). Media literacy perspectives. *Journal of communication*, 48 (1), 44-57.
- Bulger, M. ve Davison, P. (2018) The Promises, Challenges, and Futures of Media Literacy. *Journal of Media Literacy Education*, 10 (1), 1 -21.
- Büyüköztürk, Ş. (2006). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., ve Demirel, F. (2013). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Dedebali, (2018). Bilgi okuryazarlığı. A. D. Öğretim Özçelik, M. N. Tuğluk (Ed.). *Eğitimde ve endüstride 21. yüzyıl becerileri içinde* (s. 53-70) Ankara: Pegem Akademi.
- Deveci, H. ve Çengelci, T. (2008). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarından medya okuryazarlığına bir bakış. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(2), 25-43.

- Dikmen, M. ve Tuncer, M. (2018). Öğretmen adaylarının bilgi okuryazarlık öz-yeterlikleri ve mesleğe yönelik tutumları. *Akademik Bakış Dergisi*, 66, 310-325.
- Erişti, B. ve Erdem, C. (2018). Öğretmen adaylarının medya okuryazarlığı beceri düzeyleri ile eleştirel düşünme eğilimleri arasındaki ilişki. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 17 (67), 1234-1251.
- Güven, İ. (2014). Fen ve teknoloji öğretmen adaylarının bilgi okuryazarlığı ve medya okuryazarlığı düzeylerinin incelenmesi. *Turkish Studies-International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 9 (2), 787-800.
- Hobbs, R. ve Frost, R. (2003). Measuring the acquisition of media literacy skills. *Reading Research Quarterly*, 38(3), 330-355.
- Irving, L. M., ve Berel, S. R. (2001). Comparison of media-literacy programs to strengthen college women's resistance to media images. *Psychology of Women Quarterly*, 25(2), 103-111.
- Kakırman Yıldız, A. (2016). Üniversite öğrencilerinin bilgi okuryazarlık becerisinin gelişiminde araştırma metotları dersinin rolü. *Uluslararası Bilimsel Araştırma Dergisi*, 1(2), 39-54.
- Karaman, M. K. (2016). Öğretmen Adaylarının Medya Okuryazarlık Düzeyleri ve Eleştirel Düşünme Eğilimleri Üzerine Bir Araştırma. *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, 4 (1), 326-350.
- Kartal, O. Y., Yazgan, A. D. ve Kıncal, R. Y. (2017). Bilişim Çağında Sosyal Sermayenin Yeni Belirleyicileri: Dijital Uçurum ve Sosyal Medya Okuryazarlığı. *Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18 (2), 353-373.
- Karaman, M. K. ve Karataş, A. (2009). Öğretmen adaylarının medya okuryazarlık düzeyleri. *İlköğretim Online*, 8(3), 798-808.
- Kaya, S. ve Durmuş, A. (2008). Öğretmen adaylarının bilgi okuryazarlığı ve araştırma yaparken interneti kullanma düzeyleri. *Uluslararası Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Sempozyumu Sempozyum Kitabı* (ss. 778-786). Kuşadası: Türkiye.
- Koltay, T. (2011). The media and literacies: Media literacy, digital literacy. *Media, Culture & Society*, 33(2), 211-221.
- Korkmaz, Ö., Çakır, R. ve Öztürk, Y. (2018). Doğru internet kullanımının bilgi okuryazarlığı, medya okuryazarlığı ve internet bağımlılığı kavramları çerçevesinde incelenmesi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 7(4), 27-39.
- Kurbanoğlu, S. S. (2010). Bilgi okuryazarlığı: Kavramsal bir analiz. *Türk Kütüphaneciliği*, 24(4), 723-747.

- Livingstone, S. (2004.) Media Literacy and the Challenge of New Information and Communication Technologies, *The Communication Review*, 7 (1), 3-14.
- Mackey, T. P. ve Jacobson, T. E. (2011). Reframing information literacy as a metaliteracy. *College & Research Libraries*, 72(1), 62-78.
- Mcclure, C. R. (1994). Network literacy: A role for libraries. *Information Technology and Libraries*, 13 (2), 115-125.
- Saatçioğlu, Ö., Özmen, Ö. ve Sürel Özer, P. (2003). Bilgi okuryazarlığı becerilerinin geliştirilmesinde kütüphanelerin rolü ve Dokuz Eylül Üniversitesi uygulaması. *Bilgi Dünyası*, 4(1), 45-63.
- Silverblatt, A.. ve Eliceiri, E. M. E. (1997). *Dictionary of media literacy*. London: Greenwood Publishing Group.
- Solmaz, B. ve Yılmaz, R. A. (2012). Medya okuryazarlığı araştırması ve Selçuk Üniversitesi'nde bir uygulama. *Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Akademik Dergisi*, 7(3), 55-61.
- Süral, S., ve Dedebali, N. C. (2018). A Study of Curriculum Literacy and Information Literacy Levels of Teacher Candidates in Department of Social Sciences Education. *European Journal of Educational Research*, 7(2), 303-317.
- Tezbaşaran, A. (1996). Likert Tipi Ölçek Geliştirme Kılavuzu. Ankara: Türk Psikologlar Derneği Yayınları.
- Ünal, F. ve Er, H. (2015). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının bilgi okuryazarlığı düzeylerinin değerlendirilmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8 (41), 1059-1068.

<http://kefad.ahievran.edu.tr>

Ahi Evran University Journal of Kırşehir Education Faculty

ISSN: 2147 - 1037

Investigation of Media Literacy and Information Literacy Levels of Pre-Service Teachers

Nurhak Cem Dedebali

İskender Daşdemir

Selda Şan

DOI:10.29299/kefad.2019.20.02.004

Article Information

Received:16/02/2019 Revised:25/04/2019 Accepted:23/06/2019

The goal of this article is to investigate the information literacy and media literacy of pre-service teachers studying at the faculty of education and to determine the relationship between them. The study was designed as a quantitative study and a correlation survey model was used. In this study, a total of 284 people from the junior and senior class students attending Primary Teaching, Preschool Teaching and Social Studies Education departments in the education faculties at Ege University and Sinop University were reached out in the 2018 - 2019 academic year. To achieve the overall purpose of the research, the "Information Literacy Scale" developed by Adıgüzel (2011) and the "Media and Television Literacy Scale" developed by Korkmaz and Yesil (2011) were used. In the light of the data obtained in the research, it was seen that the determined variables yielded statistically significant differences in the information and media literacy of the pre-service teachers. In addition, the averages of the items measuring both information and media literacy levels were investigated, and the frequency and the participation levels were determined. In conclusion, the correlation analysis was performed between two dependent variables and moderate and high-level positive relations were determined.

Keywords: Media literacy, information literacy, pre-service teacher

Corresponding Author : Nurhak Cem Dedebali, Assist. Prof., Sinop University, Turkey, dedebali40@hotmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-6627-1132>

İskender Daşdemir, Dr., Ege University, Turkey iskenderdasdemir@hotmail.com, <https://orcid.org/0000-0003-4158-2388>

Selda Şan, Res. Assist., Ege University, Turkey, seldasan_1@hotmail.com,

<https://orcid.org/0000-0002-8680-7491>

Introduction

Both media and information that are inherent in media and every aspect of life have deeply influenced human beings. In some cases, information facilitates the lives of communities, while it sometimes, paves the way for social problems, information pollution and even the use of information and media as tools of war, intentionally and unintentionally. Koltay (2011) emphasizes that the perceptions, beliefs and attitudes of human beings are strongly affected by media. Media changes people's mindsets towards the world and other people as well as their attitudes, behaviours, values and myths towards another culture (Silverblatt and Eliceiri, 1997). Owing to this change, media has worked against the life philosophies of people and manipulated them on purpose affecting their perceptions.

In today's world, information, technology and media have both negative and positive impacts on human life (Eristi and Erdem, 2018; Kartal, Yazgan and Kincal, 2017). Yet, as liberalism became a dominant political philosophy, discussions around media have shifted to focus on balancing the protection of rights with positive contributions to society (Bugler and Davison, 2018).

According to Korkmaz, Cakir and Ozturk (2018), people, who have the ability to use the information from media and informatics tools, can improve themselves socially, academically and personally. However, they pointed out the importance of obtaining accurate and reliable information, for this reason, individuals need to be information and be media literate. From another angle, information, media or technology literate people will contribute to the elimination of the current negative effects of information, technology and media in today's digital world.

In the past, the criteria for evaluating the degree of economic development of countries were based on concrete substances such as underground and aboveground treasures, petroleum, and mineral resources, whereas today information and information technologies are fundamental factors of economic development today (Tuncer and Dikmen, 2018). Due to our rapidly changing world, the speed of information and dissemination of information are constantly changing. Media uses exceptionally different methods through various technological tools and perception operation that cannot be easily understood. Hence, being information and media literate is increasingly gaining importance. As posited by Aslan and Tuncer Basel (2017), individuals are expected to have appropriate skills in today's fast paced and constantly-evolving technological landscape.

Given that information and media literacy play such a huge role in human life, it is crucial to discuss what these terms mean. The term "information literacy" was first coined by Zurkowski and Zurkowski who suggested that people trained in the application of information resources to their

work can be called information literates (Zurkowski, 1974, cited in: Behrens, 1994). The term “information literacy” is also defined as a skill that can be gained and improved in day-to-day life (Kakirman Yildiz, 2016).

While information literacy was described in the early 1970s as a set of abilities requiring individuals to recognize when information is needed, the definition changed in later years. Hence, it was defined as the ability to solve information problems, that is: to define information need, to locate information, to use information and to evaluate and communicate information (Kurbanoglu, 2010). It is extremely important for individuals striving to obtain information to be well-equipped with lifelong skills such as critical thinking, problem-solving, communication and synthesizing information in terms of the development of information literacy skills (Dedebali, 2018).

Media literacy can be associated with information literacy (Bawden, 2001). Information literacy intersects with media literacy and many other literacy frameworks (Aytas and Kaplan, 2017). Media literacy is connected with information literacy at certain points. McClure (1994) explains information literacy as the combination of visual literacy, computer literacy, and network and media literacy. More specifically, Mackey and Jacobson acknowledge that with the rise of social media, the concept of information literacy is replaced with the concept of metaliteracy which is connected with other literacy contexts. However, it should be noted that media literacy is not restricted to analysing information, visual and written texts that appear on media, it also cultivates democratic citizens. As expressed by Solmaz and Yilmaz (2012), media literacy plays a central role in enhancing participatory democratic citizenship and cultivating individuals who have the ability to think critically and solve problems.

Depending on various pedagogical contexts (i.e. children, adolescents and adults), media literacy (Brown, 1998) is sometimes named “media education” (Irving and Berel, 2001). The term “media literacy” is described as the ability to promote critical engagement with all kinds of messages delivered by media and to evaluate and analyse these messages (Bulger and Davison, 2018; Livinstone, 2004; Hobbs and Frost, 2003; Deveci and Cengelci, 2008).

Since the 19th century, media has become a public discourse and consequently, UNESCO has paid serious attention to media literacy education (Altun, 2011). In their study, Hobbs and Frost (2003) concluded that media- literacy instruction empowered students to understand and recognize the complex blurring of information and economics that are present in contemporary nonfiction media. At this point, we can realize how important media literacy and information literacy are. Being information literate can be useful in terms of handling and constructing information within media coverage. In addition to that, being information literate positively affects being media literate. With

this goal in mind, the objective of this article is to identify the relationship between media and information literacy levels of pre-service teachers. Based on this main purpose, this study attempted to answer the following sub-goals:

1. Do information and media literacy levels of pre-service teachers vary according to the identified variables?
2. What is the information literacy level of pre-service teachers?
3. What is the media literacy level of pre-service teachers?
4. Is there a significant relationship between the information and media literacy levels of pre-service teachers?

The Importance of the Study

A teacher who is fully equipped with literacy skills will have the opportunity to commit themselves to continuous development of their teaching skills alongside the ability to find, choose and use the most appropriate materials and resources from various teaching approaches and methodologies, new technologies and changing resource types. In this respect, teachers should be well-qualified in terms of skills such as obtaining information and making sense of the media which are required for a 21st century mind set. National level studies should be carried out to help pre-service teachers develop better information literacy skills during their education processes (Breviek, 2000). Bearing in mind that the teaching profession is a lifelong learning experience, teachers should be encouraged to adopt not only a teaching role but also a learner role (Sural and Dedebali, 2018). This can be accomplished only when pre-service teachers have a high level of information and media literacy. For this reason, examining the information and media literacy levels of pre-service teachers in education faculties will contribute to deepening the understanding of teacher competencies as well as raising highly qualified teachers and leveraging the professional development of teachers.

Methodology

This section provides the methodological aspects of the study. To this end, research model, study population and sample size and the validity and reliability study of data collection tools and other tests utilized for data analysis are presented.

Research Model

The study was designed as a quantitative study and the correlation model was used. Correlation survey models are research models aiming to determine the presence and level of variance between two or more variables (Buyukozturk, Cakmak, Akgun, Karadeniz, Demirel, 2013).

Study Group

The study population comprised of junior and senior class students majoring in primary teaching, preschool teaching and social science education departments at Ege and Sinop Universities in the 2018-2019 academic year. These three departments were chosen as both universities incorporated them.

Table 1. Frequency distribution of the sample group according to the variables identified

Variable	Groups	Ege University	Sinop University	Grand Total
Department	Primary Teaching	42	54	96
	Preschool Teaching	47	43	90
	Social Science Education	55	43	98
Grade Level	3th Grade	54	59	113
	Senior Class	71	100	171
Grand Total		125	159	284

Disproportionate stratified sampling method was run. The number of the population was determined as 2089 people, whereas the number of the sample group was calculated as 203 (Balci, 1995). However, the number of the sample group was increased to reach more reliable results and thus data collection involved the participation of 284 people.

Data Collection Tools

To accomplish the goal of the research, two different scales were utilized to determine the information and media literacy levels of the pre-service teachers. First, the "Information Literacy Scale" developed by Adıgüzel (2011) was used to determine the information literacy levels of the pre-service teachers. The 29 item-scale consists of four sub dimensions, namely, "defining information needs", "access to information", "use of information" and "ethical and legal settings in use of information". Cronbach's alpha internal coefficients of the scale was calculated as .92 (Adıgüzel, 2011).

The "Media and Television Literacy Scale" developed by Korkmaz and Yeşil (2011) was used to determine the media literacy levels of the pre-service teachers. The scale involves two sub dimensions as "Literacy" and "Addiction". Cronbach's alpha internal coefficients of the scale was calculated as .85 (Korkmaz ve Yeşil, 2011).

Table 2. *Reliability coefficients of the scales and item numbers*

Scales	Reliability Coefficient	Item Numbers
Information Literacy Scale	.92	29
Defining information needs	.82	8
Access to Information	.80	11
Use of Information	.74	5
Ethical and Legal Settings in Use of Information	.64	4
Media and Television Literacy Scale	.85	18
Literacy	.91	13
Addiction	.85	5

In the relevant literature, Cronbach's alpha coefficient values at or above 0.70 are considered acceptable in terms of reliability (Tezbasaran, 1996; Buyukozturk, 2006). We can thus contend that the instrument is a reliable and valid scale.

Data Analysis

The current study attempted to identify the information and media literacy levels of pre-service teachers. Correspondingly, Kolmogorov-Smirnov (K-S) test was used to determine whether variables were normally distributed, and subsequently to, decide whether to use a parametric or a non-parametric test.

Further, correlation analysis was performed to see the relationship between the two variables. Lastly, alongside descriptive statistics, arithmetic mean and standard deviation was used to identify the literacy levels of the pre-service teachers.

Findings

To seek answers to the sub problems posed in the study, a series of analyses were conducted and as a result, research findings were presented.

The Significance Level of the Information and Media Literacy Levels of Pre-service Teachers According to the Identified Variables

The first sub-problem of the research seeks an answer to the following question 'Do information and media literacy levels of pre-service teachers vary according to the identified variables?' Correspondingly, a normality test was performed to evaluate the normality of the variables.

Table 3. K-S test administrated to the research variables

	Normality Test		
	Kolmogorov-Smirnov		
	Statistic	Degree of Freedom	Level of Significance
Information Literacy	.056	284	.030
Media Literacy	.078	284	.000

Kolmogorov-Smirnov (K-S) test is used to determine whether sample data is normally distributed. If the test indicates normality, parametric tests are performed; otherwise, non-parametric tests are used. Non-parametric tests are used when the “p” value is significant at 0.05. If the significance level is $p < 0.05$, then a parametric test is employed (Can, 2014). In this respect, Kolmogorov-Smirnov test was performed, and the significance level of the test was found as .05 according to all identified variables. Thus, non-parametric tests were utilized.

First, the Mann-Whitney U test was used to find out if the university variable had a significant effect on the information and media literacy levels of the pre-service teachers’.

Table 4. The Significance Level of the Information and Media Literacy Levels of the pre-service teachers’ on the “University” Variable

			Mean Rank	Sum Total	U	Z	P
Information Literacy	Ege University	25	109,96	13744,50	5869,50	-5,923	000
	Sinop University	59	168,08	26725,50			
Media Literacy	Ege University	25	122.18	15272.50		-3,700	000
	Sinop University	59	158.47	25197.50			

Having performed the Mann-Whitney U test, significant differences were found and the results are tabulated in Table 4. The present study sought to identify the literacy levels of pre-service teachers in terms of two different aspects. Accordingly, the university variable was tested to see whether information and media literacy levels of the pre-service teachers significantly differed by the university variable.

As a result, the findings revealed that the information literacy levels of the pre-service teachers differed significantly according to the university variable. Considering the media literacy levels of the pre-service teachers, the mean rank of the pre-service teachers at Ege University was found to be 109.96, and the mean rank of those studying at Sinop University was found to be 168.08. We can thus contend that the information literacy levels of the pre-service teachers at Sinop University are higher than those at Ege University.

Given the media literacy levels of the pre-service teachers at Ege University and Sinop University, the results are in favor of those studying at Sinop University. As can be seen in Table 4, the

mean rank of the pre-service teachers at Sinop University was found to be 158.47, and the mean rank of those studying at Ege University was found to be 122.18.

Secondly, the Mann Whitney U test was conducted to identify whether the grade level variable had a significant effect on information and media literacy levels of the pre-service teachers.

Table 5. The Significance Level of the Information and Media Literacy Levels of the Pre-service Teachers on the "Grade Level" Variable

			Mean Rank.	Sum Total.	U	Z	p
Information Literacy	Junior Class	13	156,99	17740,00	8024,00	5,923	016
	Senior Class	71	132,92	22730,00			
Media Literacy	Junior Class	13	167,06	18878,00	6886,00	3,700	000
	Senior Class	171	126,27	21592,00			

The results of the Mann-Whitney U test was presented in Table 5. In this sense, the study sought to determine whether the information and media literacy levels of the pre-service teachers differed significantly according to the grade level variable.

The findings suggested that the grade level of the pre-service teachers had a significant effect on their information literacy levels. Accordingly, the mean rank of the junior pre-service teachers was 156.99, and the mean rank of these senior class pre-service teachers was 132.92. We can thus infer that the information literacy levels of the junior pre-service teachers were higher than those of the senior class pre-service teachers.

Looking at the media literacy levels of the pre-service teachers, we can see that, as in the "university" variable, significant differences were found. Accordingly, the results were in favour of the junior pre-service teachers when compared to the senior class pre-service teachers. Table 5 indicates that the mean rank of the junior pre-service teachers is 167.06, and that the mean rank of the senior class pre-service teachers was 126.27.

Table 6. The Significance Level of the Information and Media Literacy Levels of the Pre-service Teachers on the "Department" Variable

	Departments	N	Mean Ranks	χ^2	f	p
Information Literacy	Preschool Teaching	90	148,96	.89	2	.64
	Social Studies Education	98	141,09			
	Primary Teaching	96	137,88			
Media Literacy	Preschool Teaching	90	106,47	26.12	2	.00
	Social Studies Education	98	154,22			
	Primary Teaching	96	164,31			

The last research variable, the department variable, was analysed to identify whether it had a significant effect on the information and media literacy levels of the pre-service teachers. Subsequently, the results are specified in Table 6. After completing a series of tests, it was found out that the department variable did not yield a significant difference ($\chi^2 = .89$; df: 2; $p = .64$) at the level of .05 with respect to the information literacy levels of the pre-service teachers. Further, the media literacy levels of the pre-service teachers differed significantly ($\chi^2 = 26.12$; df: 2; $p = .00$) at the level of .05 according to the department variable. Therefore, Dunnett's C analysis was performed to see which groups were significantly different from each other and multiple comparisons were made.

Dunnett's C multiple comparison test, which can be used for non-parametric variables or when the variances are not equal, is based on average mean rank and q -distribution. (Gunlu, 2016).

Table 7. Dunnett's C Test Administrated to Media Literacy Levels

	Preschool Teaching	Social Studies Education	Primary Education
Preschool Teaching		*	*
Social Studies Education	*		
Primary Teaching	*		

Given the results of Dunnett's C analysis, significant differences were detected between the social science education and preschool teaching departments and between the preschool teaching and primary teaching departments.

Information Literacy Levels of the Pre-service Teachers

Within the framework of the second sub-problem of the study, arithmetic mean and standard deviation values regarding the information literacy levels of the pre-service teachers are given in Table 8.

Table 8. Information literacy levels of the sample group

No	N	$\bar{X}$	Sd	Frequency Level	No	N	$\bar{X}$	Sd	Frequency Level
b1	284.	4,00	1,06	Often	b16	284	3,59	1,14	Often
b2	284.	4,12	2,68	Often	b17	284	3,79	1,13	Often
b3	284.	3,87	1,03	Often	b18	284	3,60	1,13	Often
b4	284.	3,88	1,08	Often	b19	284	3,67	1,24	Often
b5	284.	3,76	3,26	Often	b20	284	3,82	1,11	Often
b6	284.	3,68	1,12	Often	b21	284	3,80	1,07	Often
b7	284.	3,79	1,14	Often	b22	284	3,71	1,15	Often
b8	284.	3,59	1,17	Often	b23	284	3,81	1,07	Often
b9	284.	3,57	1,19	Often	b24	284	3,62	1,09	Often
b10	284.	3,59	1,22	Often	b25	284	4,14	1,04	Often
b11	284.	3,91	1,10	Often	b26	284	4,00	1,07	Often
b12	284.	3,80	1,06	Often	b27	284	3,91	1,06	Often
b13	284.	3,88	1,05	Often	b28	284	3,37	1,11	Sometime
b14	284.	3,56	1,09	Often	b29	284	3,77	1,04	Often
b15	284.	3,79	1,17	Often					

From Table 8, we see that only 28th item out of the 29 item-scale indicates a frequency at the level of “Sometimes”, and that all other items had their average scores at the level of “Often”. Given that the highest mean rank with respect to the Likert-scale can be at the level of 5.00, the highest mean was found to be 4.14.

Based on the results presented in Table 8, the mean rank of the items is distributed between 3.37 and 4.14, in other words, there is a very narrow range. We can therefore imply that the frequency levels of the information literacy levels of the pre-service teachers are close to each other. To understand it more clearly, the graphic is illustrated in Figure 1.

Table 9. Media literacy levels of the pre-service teachers

No	N	$\bar{X}$	Sd	Level of Agreement	No	N	$\bar{X}$	Sd	Level of Agreement
m1	284	4,10	1,04	Agree	m10	284	4,08	1,18	Agree
m2	284	3,95	1,14	Agree	m11	284	3,76	1,30	Agree
m3	284	3,98	2,70	Agree	m12	284	3,80	1,82	Agree
m4	284	4,15	1,02	Agree	m13	284	3,42	1,35	Agree
m5	284	4,11	3,20	Agree	m14	284	2,55	1,38	Undecided
m6	284	3,92	3,26	Agree	m15	284	2,69	1,36	Undecided
m7	284	3,81	1,15	Agree	m16	284	2,57	1,35	Undecided
m8	284	3,97	1,13	Agree	m17	284	2,52	1,47	Undecided
m9	284	3,64	1,19	Agree	m18	284	2,69	1,49	Undecided

From Table 9, we see that items numbered 14,15,16,17 and 18 out of the 18 item-scale with respect to the media literacy levels of the sample group demonstrate a frequency at the level of "Undecided", while other items had the average scores at the level of "Agree". Given that the highest mean rank with regard to the Likert-scale can be at the level of 5.00, the highest mean was found to be 4.15.

According to the data specified in Table 9, the mean ranks of scale items range between 3.71 and 4.15 which indicates a broad range as in information literacy. Consequently, we can imply that the level of agree of the pre-service teachers in terms of media literacy levels are different from each other.

The Relationship between the Information Literacy and Media Literacy Levels of the Pre-service Teachers'

The fourth sub problem of the research discusses the relationship between the two dependent variables, namely, information literacy and media literacy. K-S (Kolmogorov-Smirnov) test was performed based on the total scores of the two scales, and correspondingly, p values were found higher than .05, and a normal distribution was observed. This means that the relationship between the two variables should be analysed using Pearson correlation.

Table 10. The relationship between pre-service teachers' information literacy levels and media literacy levels

			Information Literacy					Media Literacy		
			Defining Information Needs	Access to Information	Use of Information	Ethical and Legal Settings in Use of Information	Grand Total	Literacy	Addiction	Grand Total
Information Literacy	Defining Information Needs	Pearson Correlation	-	,566	,552	,391	.804	.316	-.120	.267
		Sig.(2-tailed)	-	.000	.000	.000	.000	.000	.044	.000
	Access to Information	Pearson Correlation	,566	-	,580	,383	.866	.294	-.076	.266
		Sig.(2-tailed)	.000	-	.000	.000	.000	.000	.043	.000
	Use of Information	Pearson Correlation	,552	,580	-	,388	.762	.406	-.185	.327
		Sig.(2-tailed)	.000	.000	-	.000	.000	.000	.002	.000
	Ethical and Legal Settings in Use of Information	Pearson Correlation	,391	,383	,388	-	.665	.281	-.271	.155
		Sig.(2-tailed)	.000	.000	.000	-	.000	.000	.000	.009
	Grand Total	Pearson Correlation	.804	.866	.762	.665	-	.400	-.189	.319
		Sig.(2-tailed)	.000	.000	.000	.000	-	.000	.001	.000
Media Literacy	Literacy	Pearson Correlation	.316	.294	.406	.281	.400	-	-.313	.878
		Sig.(2-tailed)	.000	.000	.000	.000	.000	-	.000	.000
	Addiction	Pearson Correlation	.120	.076	-.185	.271	.189	.313	-	.179
		Sig.(2-tailed)	.044	.200	.002	.000	.001	.000	-	.002
	Grand Total	Pearson Correlation	.267	.266	.327	.155	.319	.878	.179	-
		Sig.(2-tailed)	.000	.000	.000	.009	.000	.000	.002	-

**Correlation is significant at the level of 0.01 (2-tailed)

A correlation of 1.0 indicates a perfect positive correlation, whereas a correlation of -1.0 indicates a perfect negative correlation and a correlation coefficient of 0.00 means that there no correlation. Depending on the correlation coefficients of the scale, its reliability is characterized as

follows: if it ranges between 0.70 - 1.00, the scale is highly reliable; if it ranges between 0.50 - 0.70, it is moderately reliable; if it ranges below 0.50, the reliability is low (Buyukozturk, 2006).

In line with the correlation test performed, the relationship levels of the information and media literacy of the pre-service teachers were analysed one by one in terms of sub dimensions and the results are shown in Table 10. Considering the findings obtained, a correlation value above the value of .30, meaning a high-level positive relationship was found in information literacy and media literacy separately. From another perspective, there were no moderate level of relationship between the information literacy and media literacy levels of the pre-service teachers. Broadly speaking, moderate and high-level positive correlation values were identified.

While the highest positive correlation relationship was observed between the total scores of the variable of media literacy and the sub dimension of "literacy" with the value of .87, all correlation coefficients indicate meaningful differences at the level of .000, which proves the identified relationships.

Discussion and Conclusion

In an effort to compare the media and information literacy levels of the pre-service teachers studying at Ege University and Sinop University, the present study examined whether the media literacy levels of the pre-service teachers significantly differed according to the variable of university. The results denoted that both the information and media literacy levels of the pre-service teachers at Sinop University were higher than those at Ege University. We can thus argue that the faculty members of Sinop University facilitated information and media literacy awareness through required and elective courses. In addition, the study also investigated whether the information and media literacy levels of the pre-service teachers differed significantly according to the grade level variable. As a result, it was observed that the junior pre-service teachers had the highest information literacy level. This may be explained as that, in junior class, the teacher education curriculum is mainly based on theoretical knowledge and students are more involved in processes such as accessing information, selecting information and utilizing information when compared to senior students. Senior class teachers mainly receive a practical education, in other words, they are not engaged with information as much as junior pre-service teachers. The study findings of Kaya and Durmus (2008) demonstrated that the information literacy levels of the pre-service teachers were moderate. Another study conducted by Unal and Er (2015) revealed that social science education pre-service teachers did not have sufficient information literacy. Since junior pre-service teachers take elective and required courses regarding accessing information both in theory and practice, it is found out that their media literacy levels are also higher than those of senior pre-service teachers. A study by Karaman indicated that the media literacy levels of pre-service teachers were moderate.

Given the media and information literacy levels of the pre-service teachers according to the department variable, no significant differences were observed between the departments of social science education, preschool teaching and primary teaching. This may be because these departments are closely associated with each other in terms of information literacy. More specifically, department instructors have a common approach and course contents share similarities with respect to the acquisition, selection, use and standards of the information in accordance with today's requirements. As for media literacy, the levels language and moral development of students might be different from each other. Besides, differences in course contents might lead to significant differences observed between the social science education and preschool teaching departments and between the primary school teaching and preschool teaching departments. When we look at the information literacy levels of the pre-service teachers, they are statistically approximate. Bearing in mind that the pre-service teachers attend the same department with similar academic success coupled with similar academic knowledge level, this result is not striking. Contrary to the findings of the information levels of the pre-service teachers, their media literacy levels differ from each other. This might be due to the fact that the pre-service teachers' familiarity with technology are not similar and differences in attitudes and interests towards using such media tools as social media, internet and television might be effective.

When it comes to the last sub-problem of the study, a meaningful relationship between information and media literacy levels of the pre-service teachers was investigated and as a consequence, a positive, low and moderate relationship was found. This result suggests that lower or higher level of media literacy of the pre-service teachers do not greatly influence the acquisition, exploring, selection, use and evaluation of the information, in other words, the information literacy levels of the pre-service teachers. On the contrary, lower or higher levels of information literacy of the pre-service teachers do not affects media usage ways, goals and rates either directly, highly or positively. In her study, Guven (2014) revealed that there was a significant relationship between the media literacy and information literacy levels of science and technology pre-service teachers, and that higher levels of media literacy were correlated with higher level of information. To conclude, pre-service teachers can use media for different purposes. Among these purposes, we can argue that pre-service teachers do not prefer to use media to obtain information or that they do not fully benefit from media during the acquisition of information.

In an effort to harmonize with the 21st Century, also known as the information age, information literacy and curriculum literacy for effective instructional procedures are becoming increasingly important in our country. The findings of the study indicated that the information literacy level of the pre-service teachers ranged between 3.37 and 4.14 and that the media literacy

levels of the pre-service teacher ranged between 3.71 and 4.15. Given that both information literacy and media literacy have a narrow-band, we can imply that the pre-service teachers in the sample shared common attributes in terms of both information literacy and media literacy.

Information Literacy Competency Standards for Higher Education was published by Association of College and Research Libraries (ACRL, 2016). These standards and resources are evaluated based on the information need and contexts within which information is used. Information literacy involves seeking, gathering, evaluating and communicating information. In this respect, creative thoughts, intellectual ownership, copyrights, fair use, open access, ethic and related topics should be taken into consideration. "The Information Literacy Scale" used in the study was developed in compliance with the Standards of Association of College and Research Libraries. Given that the pre-service teachers demonstrated a high level of information literacy, we can argue that they considerably meet these standards.

In conclusion, universities play a central role in the development of information literacy and curriculum literacy skills which are defined as 21st century skills all over the world. Pre-service teachers who are equipped with lifelong learning skills through their trainings and professional life meet fundamental competencies expected of today's teachers. Teachers need to know how to access and interpret information, to understand the curriculum, and to gain practical skills (Sural, Dedebali, 2018). With this goal in mind, new projects can be developed to help pre-service teachers use the faculty libraries and understand media more effectively which also is useful for our national education system. Given that the university variable had a significant effect on both literacy levels, elective courses can be integrated into the curricula of education faculties' for further studies, so that pre-service teachers can improve their information and media literacy levels.

References

- Adıgüzel, A. (2011). Bilgi okuryazarlığı ölçeğinin geliştirilmesi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17, 15-28
- Altun, A. (2011). UNESCO'nun medya okuryazarlığı eğitimi faaliyetlerine toplu bir bakış. *Milli Eğitim Dergisi*, 41(191), 86-107.
- Aslan, N. and Basel, A. T. (2017). Eğitim fakültesi öğrencilerinin medya okur-yazarlık düzeyleri (İzmir örnekleme). *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 25(4), 1353-1372.
- Association of College and Research Libraries [ACRL]. (2016). Framework for information literacy for higher education. <http://www.ala.org/acrl/sites/ala.org/acrl/files/content/issues/infolit/>, adresinden erişildi.
- Aytaş, G. and Kaplan, K. (2017). Medya okuryazarlığı bağlamında yeni okuryazarlıklar. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(2), 291-310.
- Balcı, A. (1995). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntem, teknik ve ilkeler*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Bawden, D. (2001). Information and digital literacies: A review of concepts. *Journal of Documentation*, 57 (2), 218-259.
- Behrens, S. J. A. (1994). Conceptual analysis and historical overview of information literacy. *College and Research Libraries*, 55(4), 309-322.
- Breviek, P. S. (2000). *Information Literacy for the Sceptical Library Director*. IATUL Conference Queensland University of Technology, Brisbane, Queensland, Australia 3rd - 7th July.
- Brown, J. A. (1998). Media literacy perspectives. *Journal of communication*, 48 (1), 44-57.
- Bulger, M. and Davison, P. (2018) The Promises, Challenges, and Futures of Media Literacy. *Journal of Media Literacy Education*, 10 (1), 1 -21.
- Büyüköztürk, Ş. (2006). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., and Demirel, F. (2013). Bilimsel araştırma yöntemleri. Ankara: Pegem Akademi.
- Dedebali, (2018). Bilgi okuryazarlığı. A. D. Öğretim Özçelik, M. N. Tuğluk (Ed.). *Eğitimde ve endüstride 21. yüzyıl becerileri içinde* (s. 53-70) Ankara: Pegem Akademi.
- Deveci, H. and Çengelci, T. (2008). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarından medya okuryazarlığına bir bakış. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(2), 25-43.
- Dikmen, M. and Tuncer, M. (2018). Öğretmen adaylarının bilgi okuryazarlık öz-yeterlikleri ve mesleğe yönelik tutumları. *Akademik Bakış Dergisi*, 66, 310-325.
- Erişti, B. and Erdem, C. (2018). Öğretmen adaylarının medya okuryazarlığı beceri düzeyleri ile eleştirel düşünme eğilimleri arasındaki ilişki. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 17 (67), 1234-1251.

- Güven, İ. (2014).Fen ve teknoloji öğretmen adaylarının bilgi okuryazarlığı ve medya okuryazarlığı düzeylerinin incelenmesi. *Turkish Studies-International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 9 (2), 787-800.
- Hobbs, R. and Frost, R. (2003). Measuring the acquisition of media literacy skills. *Reading Research Quarterly*, 38(3), 330-355.
- Irving, L. M., ve Berel, S. R. (2001). Comparison of media-literacy programs to strengthen college women's resistance to media images. *Psychology of Women Quarterly*, 25(2), 103-111.
- Kakırman Yıldız, A. (2016). Üniversite öğrencilerinin bilgi okuryazarlık becerisinin gelişiminde araştırma metotları dersinin rolü. *Uluslararası Bilimsel Araştırma Dergisi*, 1(2), 39-54.
- Karaman, M. K. (2016). Öğretmen Adaylarının Medya Okuryazarlık Düzeyleri ve Eleştirel Düşünme Eğilimleri Üzerine Bir Araştırma. *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, 4 (1), 326-350.
- Kartal, O. Y., Yazgan, A. D. and Kıncal, R. Y. (2017). Bilişim Çağında Sosyal Sermayenin Yeni Belirleyicileri: Dijital Uçurum ve Sosyal Medya Okuryazarlığı. *Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18 (2), 353-373.
- Karaman, M. K. and Karataş, A. (2009).Öğretmen adaylarının medya okuryazarlık düzeyleri. *İlköğretim Online*, 8(3), 798-808.
- Kaya, S. and Durmuş, A. (2008). Öğretmen adaylarının bilgi okuryazarlığı ve araştırma yaparken interneti kullanma düzeyleri. *Uluslararası Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Sempozyumu Sempozyum Kitabı* (ss. 778-786). Kuşadası: Türkiye.
- Koltay, T. (2011). The media and literacies: Media literacy, digital literacy. *Media, Culture & Society*, 33(2), 211-221.
- Korkmaz, Ö., Çakır, R. and Öztürk, Y. (2018).Doğru internet kullanımının bilgi okuryazarlığı, medya okuryazarlığı ve internet bağımlılığı kavramları çerçevesinde incelenmesi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 7(4), 27-39.
- Kurbanoğlu, S. S. (2010).Bilgi okuryazarlığı: Kavramsal bir analiz. *Türk Kütüphaneciliği*, 24(4), 723-747.
- Livingstone, S. (2004.) Media Literacy and the Challenge of New Information and Communication Technologies, *The Communication Review*, 7 (1), 3-14.
- Mackey, T. P. and Jacobson, T. E. (2011). Reframing information literacy as a metaliteracy. *College & Research Libraries*, 72(1), 62-78.
- Mcclure, C. R. (1994). Network literacy: A role for libraries. *Information Technology and Libraries*, 13 (2), 115-125.
- Saatçioğlu, Ö., Özmen, Ö. and Sürel Özer, P. (2003). Bilgi okuryazarlığı becerilerinin geliştirilmesinde kütüphanelerin rolü ve Dokuz Eylül Üniversitesi uygulaması. *Bilgi Dünyası*, 4(1), 45-63.

- Silverblatt, A. and Eliceiri, E. M. E. (1997). *Dictionary of media literacy*. London: Greenwood Publishing Group.
- Solmaz, B. and Yılmaz, R. A. (2012). Medya okuryazarlığı araştırması ve Selçuk Üniversitesi'nde bir uygulama. *Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Akademik Dergisi*, 7(3), 55-61.
- Süral, S. and Dedebali, N. C. (2018). A Study of Curriculum Literacy and Information Literacy Levels of Teacher Candidates in Department of Social Sciences Education. *European Journal of Educational Research*, 7(2), 303-317.
- Tezbaşaran, A. (1996). Likert Tipi Ölçek Geliştirme Kılavuzu. Ankara: Türk Psikologlar Derneği Yayınları.
- Ünal, F. and Er, H. (2015). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının bilgi okuryazarlığı düzeylerinin değerlendirilmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8 (41), 1059-1068.